

Pohlednice. Foto z r. as 1911. Archiv autora.

Liběchov nad Labem - řeka v názvu obce

V názvu obce Labe figurovalo od konce 19. století do 30. let 20. století.

Později přídomek „... nad Labem (... an der Elbe)“ zcela vymizel.

Před r. cca 1890 se zřejmě také nepoužíval, tak jak se nepoužívá dnes.

V dějinách obce jedná se tedy o as 50tiletou epizodu a to komerční povahy.

Oficiálně, úředně, i „běžně“ zůstával Liběchov pouze Liběchovem, bez „nad Labem“. Podobné je to s názvy Liběchov a Město Liběchov.

Ono přechodné rozšíření názvu obce o název řeky souviselo s bujným rozmachem turismu, výletnictvím, s dobou letních bytů, penzionů. ¹⁾

Do Liběchova jako výchozího místa návštěv okolních lesů i dál Kokořínska (srovnej glosu „*Profesor Thomayer šel na Kokořín z Liběchova*“), dopravovali se výletníci nejen po silnici a železnicí, ale i parníkem.

Osobní doprava po Labi těch časů je kapitola sama pro sebe.

Tak třeba: parníky měly pravidelný jízdní řád. Na jaře a v létě „po vodě“ z Prahy od Palackého mostu v 6:30 h, v Liběchově ve 14:30 h, „proti vodě“ z Liběchova v 11:30, u Palackého mostu ve 21:30.

O dalších spojích a zastávkách se dovídáme z dokumentu, uloženém v muzeu Pražské paroplavební společnosti v Praze na Výtoni:

JÍZDNÍ ŘÁD

platný od 14. května do 31. srpna t. r.

Praha - Mělník - Roudnice - Litoměřice - Ústí n. L. - Podmokly - Hřensko

Po vodě				Stanice	Proti vodě									
			630	Odj. Praha Palackého most	Přij.			2120						
			634	▼ Smíchov	↑			2115						
			655	▼ Čechův most	↑			2050						
			730	▼ Král. Obora	↑			2010						
			805	▼ Selc	↑			1940						
			815	▼ Roztoky	↑			1925						
			823	▼ Klecany	↑			1915						
		515	1315	▼ Kralupy	↑	1235	1710	2005						
		530	1005	1330	▼ Nelahozeves	↑	1220	1700	1950					
		550	1025	1350	▼ Mířejovice	↑	1200	1645	1930					
		615	1050	1415	▼ Vraňany	↑	1120	1605	1850					
		635	1110	1435	▼ Lužec	↑	1105	1550	1835					
		730	1205	1530	Přij. Mělník	Odj. Přij.	1015	1500	1745					
	550	800	1030	1340	▼ Dol. Beřkovice	↑	700	1215	1735	2030				
	610	820	1050	1400	▼ Liběchov	↑	620	1145	1705	2000				
	(1)	830	1100	1410	▼ Hor. Počápy	↑	(1)	1130	1650	1945				
		850	1120	1430	▼ Štětí	↑	1100	1620	1915					
		908	1138	1448	▼ Brzánky	↑	1037	1557	1852					
		935	1205	1515	▼ Kyškovice	↑	952	1512	1807					
		945	1215	1525	Přij. Roudnice	Odj. Přij.	935	1455	1750					
		1005	1235	1545	▼ Židovice	↑	915	1435	1730					
500	800	1030	1330	1600	▼ Černěves	↑	700	900	1430	1725	2000			
520	820	1050	1350	1620	▼ Hrobce	↑	638	838	1408	1703	1938			
525	825	1055	1355	1625	▼ Libotejnice	↑	633	833	1403	1658	1933			
530	830	1100	1400	1630	▼ Lounky	↑	624	824	1354	1649	1924			
536	836	1106	1406	1636	▼ Nučnický	↑	614	814	1344	1639	1914			
543	843	1113	1413	1643	▼ Křešice tov.	↑	607	807	1337	1632	1907			
555	855	1125	1425	1655	▼ Křešice obec	↑	553	753	1323	1618	1853			
600	900	1035	1130	1430	1700	▼ Dol. Počápy	↑	548	748	1033	1318	1613	1848	(5)
607	907	1042	1137	1437	1707	▼ České Kopisty	↑	541	741	1026	1311	1606	1841	1941
612	912	1047	1142	1442	1712	Přij. Litoměřice	Odj. Přij.	536	736	1021	1306	1601	1836	1936
630	930	1105	1200	1500	1730	▼ Mlíkojedy	↑	518	718	1003	1248	1543	1818	1918
640	940	1115	1210	1510	1740	▼ Prosmuky	↑	500	700	945	1230	1525	1800	1900
		1010	(2)	1300	(6)	1800	▼ Lovosice	↑	(3)	925	1040	(6)	1600	1840
		1015	1305	1804	▼ Žernoseky	↑	915	1030	1552	1830				
		1020	1310	1808	▼ Litěchovice	↑	900	1015	1538	1815				
		1045	1335	1830	▼ Prackovice	↑	835	950	1515	1750				
		1055	1345	1838	▼ Zálezly	↑	810	925	1453	1725				
		1105	1355	1845	▼ Sebužín	↑	800	915	1445	1715				
		1110	1400	1850	▼ Vaňov	↑	750	905	1438	1705				
		1125	1415	1900	▼ Ústí n. L.	↑	730	845	1420	1645				
		1130	1420	1904	▼ Krásné Březno	↑	715	830	1408	1630				
		1145	1435	1915	▼ Neštěmice	↑	655	810	1350	1610				
		1205	1455	1930	▼ Velké Březno	↑	630	745	1330	1545				
	645	1230	1520	▼ Povrly	↑	(2)	(4)	1125	1305	1945				
		655	1240	1530	▼ Roztoky n. L.	↑	1105	1245	1925					
		700	1245	1535	▼ Dubkovic	↑	1057	1237	1915					
		715	1305	1550	▼ Vilsnice	↑	1037	1217	1850					
		720	1310	1555	▼ Podmokly-Děčín	↑	1025	1205	1835					
		725	1315	1600	▼ Dolní Grunt	↑	1013	1153	1820					
		740	1335	1615	▼ Hřensko	↑	955	1135	1800					
		753	1350	1628			930	1110	1730					
		815	1415	1650			905	1045	1700					
700	855	1420	1655			900	1040	1655	1900					
730	925	1455	1725			810	950	1600	1810					
735	930	1505	1730			800	940	1545	1800					

(1) Jen v úterý a o výročním trhu na Mělníce. (2) Jezdí jen v úterý a v sobotu a dne 14. srpna. Dne 15. srpna nejede. (3) Jen v pátek a o výroč. trhu v Roudnici. (4) V úterý, v sobotu a dne 14. srpna nejede. Jede však v sobotu dne 15. srpna. (5) Ve čtvrtěk a před výroč. trhem v Roudnici nejede. (6) Jen v neděli.
zrychlená doprava motorovými čluny.

Cesta lodí z Prahy, z Kralup, z Mělníka, z či do Litoměřic nebo Ústí atd.
 byla nádherným zážitkem, nota bene pro našince, vnitrozemce bez „móře“.

Mimochodem: v níže zmíněné sbírce starých pohlednic zachoval se jedinečný
 exemplář z r. 1912, na jehož rubu poznamenána útrata nejspíš manželské dvojice
 z Prahy z takového výletu, konkrétně třeba z Letné přes Liběchov až na Veithův
 Slavín v Tupadlech a zpět.

Tramvaj (*elektrika*), noviny (*politika*), parník (*párník*), přívoz, vlak, vstupné na věž
 v Tupadlech, párek, houska, polévka, pohlednice, známka a 3 piva
 přišly výletníky na 7 korun 13 haléřů (!).

(Jen je mi záhadou, jak to vše za jeden jediný den stihli ... Možná někde přespali,
 možná u známých, neb výdaj za nocleh chybí ... ☺)

Náklad dopisnic Josef Plažek, Praha I. 87 Platnéřská ul.
 Nákl. J. Dietze, Liběchov.

27. VI 1912

elektrika	- .16	- . -
politika	- .04	- . -
párník	1.50	- . -
sodavka	- . -	- .20
pivo	- .14	- .14
polévka	- .12	- .12
pohlednice	- .60	- .10
houska	- .04	- . -
známka	- .10	- .05
vstupné na věž	- .20	- .20
Slavín	- .20	- .07
pivo	- .12	- .12
přívoz	2.30	- . -
draha	- .23	- .23
elektrika	- .14	- . -
párek a chléb		
	<u>5.90</u>	<u>1.25</u>
		<u>7.13</u>

Dopisnice.

Zkrátka nejen, ale už jen kvůli výletnické osobní paroplavbě, přinášející do obce kýžené návštěvníky s jejich portmonkami, ráčilo se místním připomenout řeku L. přímo v názvu městyse L. Později, s úpadkem lodní přepravy osob i v důsledku dalších okolností, důvod pominul. Krom toho se delší název nevžil. ²⁾

Je zajímavé, že „labský přídomek“ názvu obce používala - zdá se - více německá než česká část obyvatel. Na konci 19. a začátkem 20. století měli v Liběchově Němci jistou mocenskou a hospodářskou převahu, byť jinak poměr Čechů a Němců v místě byl více méně vyrovnaný (Liběchov jako Sprachgrenze).

Název obce nadto Němci často doplňovali i „předdomkem“,

totiž **Sommerfrische** Liboch a.d. Elbe;

český ekvivalent, **Letovisko** Liběchov nad Labem, jeví se ne příliš frekventovaným.

Vyvozují tak z dochovaných starých pohlednic Liběchova, jichž objemnou sbírku o několika stovkách exemplářů jsem zejména díky filokartistovi panu Stanislavu Dulíkovi z Prahy a Bukovce u Dubé shromáždil a uspořádal. Tyto přečetné pohlednice (v letech 1895 až cca 1914 vycházelo v obci několik desítek různých pohlednic ročně!) nebyly vydávány „jen tak“, právě naopak. Důvodem byla, mimo jiné, propagace a inzerce, byť v širším kontextu doby (zde by mohlo následovat pojednání o historii a vzniku pohlednice jako zvláštního druhu listovní zásilky ...).

Dodejmež, že v době, o které je řeč (cca 1890 až cca 1938), stal se Liběchov, ale příkladně i sousední Želízy, skutečně vyhlášenými místy letních a ozdravných pobytů s řadou penzionů a letních bytů, najmě pro vcelku snadnou dostupnost zvláště z Prahy.

Panoval tu čilý stavební ruch: postavena řada vil a vilek, kterým majitelé dávali hezké názvy (dnes už nepoužívané, ne-li i zapomenuté); v Želízích dodnes stojí penzion Stůdl (proslavený pobytem Franze Kafky); na Boží Vodě mezi Liběchovem a Želízou vyrostla ozdravná, sanatorium, léčebný dům (dnes zemědělské učiliště);

v bezprostřední blízkosti železničního nádraží narodil se dvoupatrový velký hotel (dnes už dávno opuštěný, nefunkční, balancující na pokraji totální devastace); atd. Tento běh žití radikálně změnil až Mnichov 1938 a světová válka. Odsunem obyvatelstva německé národnosti v letech 1945-47 a vlivem dalšího politického vývoje v obnovené Československé republice po r. 1948 odešla pak do nenávratna i doba

Sommerfrišného Letoviska Liběchova - Libochu na Labi.

Do několika desetiletí změnil se posléze životní styl, počet výletníků a turistů

se notně zmenšil, na scénu vstoupil fenomén automobilizmu, televizního vysílání
- a tak dále.

Ačkoli: cosi, v jiné formě, přec jen navázalo:
Zhruba v 60. letech 20. století přichází éra chataření a chalupaření.
Zatímco chalupaření se obce téměř netklo,
chatami byla tehdy zastavěna dolní část tzv. Kubešovy rokly a
v Boží Vodě stráň pod lesem mezi Jindřiškou a Klácelkou.
Pohledově, díky bohu, chaty báječný ráz obce nijak nenarušily - v Kubešově rokli
jsou více méně schované a ani pod lesem oku estéta nijak zvlášť nevadí.

Tak či tak Labe v názvu místa už nemá od 2. poloviny 20. století
svou „ekonomickou základnu“. Změnil se životní styl (chataření, chalupaření).
A romantický, leč pomalý a méně praktický parník převálcoval rychlý,
pohodlný osobní automobil a hromadná doprava autobusy.

Můžem se dnes zajímat leda o v roce 2009 obnovenou výletní osobní lodní
dopravu z Mělníka do Roudnice a zpět, která je mělnickou radnicí dojednávána
bez dlouhodobější jistoty z roku na rok (aktuální informace na 315 635 321
nebo 315 635 193, www.labskaparoplavba.cz, www.osobní-lod.cz).
Nalod'ovat se ale musíme nejbliž v Beřkovících, Liběchov nepatří ani
k zastávkám na znamení, kol Liběchova loď jen projíždí ☺.

Pohlednice. Foto kol r. 1923. Archiv autora.

Břeh za parníkem s šikmým přístupem (vpravo) sloužil jako přístaviště.
Jinak připojme ještě tuto zajímavost: Parníky a lodě na tomto typu pohlednic jsou často vlepené, většinou velmi umně, na prvý pohled k nepoznání. Bud' fotograf na loď nechtěl čekat, možná vadil její pohyb, možná obojí. Věcně však o nějakém „podvodu“ nemůže být řeči, nemám pravdu? ☺
Hlavně že nám díky pohlednicím vůbec nějaké obrázky z dob od konce 19. století zůstaly, co bychom si bez nich počali ... Téměř nic jiného obrazového k dispozici není.
A ze všech staletí předchozích před vynálezem a rozšířením fotografie dochovala se pouho pouhá 4 vyobrazení Liběchova
(Adalbertovo z 1727, Puchernovo z r. 1802, Navrátilova kresba z r. 1845 a veduta Linderova z cca poloviny 19. století).

Nakonec, též pro filology a filoložky, vypisuji z jednotlivých pohlednic v rozmezí let 1895 až 1938 všechny varianty zápisu názvu obce s názvem Labe:

Liběchov nad Labem

Liboch an der Elbe (čili Liběchov na Labi či u Labe, nikoli nad Labem, jako v češtině)

Liběchov n/Labem

Liběchov n.L. (též n.Lab.)

Liboch a/d Elbe

Liboch a.d.E (též LIBOCH A. D. ELBE)

Liboch a./Elbe.

Liboch a/Elbe

Liboch a. Elbe

Liboch a/E.

Liboch a.E.

- jk -
leden 2013

¹⁾ Právě nedávno přišla mi do rukou nádherná kniha milovníka jiného krásného koutu Čech, totiž Brd. Mimo mnohé jiné tu čtete:
„Exploze turismu v 80. a 90. letech 19. století byla dobře organizována, v žádném jiném období nevzniklo v Čechách tolik rozhleden, turistických chat, hotýlků, penzionů, značených stezek mnohdy náročně budovaných, o literatuře, různých turistických průvodcích apod. nemluvě!“

(Jan Čáka, Střední Brdy - krajina neznámá, Mladá fronta, Praha 1998, strana 9 a 25).

²⁾ Dovolme si jistou spekulaci: V červnu 1935 byl Liběchov oficiálně povýšen na město. Víme, jak dnes decentně uváděno v literatuře, že tento akt později sice „nedošel naplnění“ (k tomu došlo až v r. 2007), velké oslavy v obci tehdy ale proběhly, povýšení považováno za nezpochybnitelný fakt a lze předpokládat, že nebýt Mnichova a války, brzy by se objevila tendence dostat nabytý titul nejen neoficiálně (což se stalo), ale i úředně do názvu obce. Představme si v takovém případě plný název obce včetně labského „přídomku“:
Město Liběchov nad Labem (Stadt Liboch an der Elbe).
Oproti Liběchov / Liboch poněkud dlouhé, že ...
